

ULUSLARARASI ÇATIŞMA ÇÖZÜMLERİ UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ BÜLTENİ

TUNUS'TA CUMHURBAŞKANLIĞI VE MECLİS SEÇİMLERİ

Ahmet Safa YILDIRIM

Sırasıyla 6 Ekim ve 13 Ekim'de Tunus'ta gerçekleştirilen Meclis ve ikinci tur Cumhurbaşkanlığı seçimleri Arap Baharı sonrası devrimin kazanımlarının sürdürülebilmesi adına kritik bir role sahiptir. Arap Baharı olarak ifade edilen bir dizi protesto hareketinin fitilini ateşlemesi ve günümüze kadar demokratikleşme sürecinin ciddi aksamalara uğramaksızın devam etmesi sebebiyle Tunus bölgede ayrıcalıklı bir konuma sahip olmuştur. Demokratik bir yapının kurumsallaşması aşamasında tek başına yeterli olmasa da adil ve şeffaf seçimler büyük rol oynamaktadır.

6 Ekim'de yapılan seçimlerinin resmi sonuçlarına göre Nahda partisi parlamentoda 52 vekille lider parti olarak yer almıştır. Kara para aklama suçlamasıyla tutuklanan ancak seçim sürecine girilirken serbest bırakılan Cumhurbaşkanı adayı Nebil el-Karvi'nin liderliğindeki parti olan Tunus'un Kalbi partisi parlamentoda 38 milletvekili çıkararak ile ikinci sırada yer almıştır. Seçim sonuçları sonrasında açıklama yapan Karvi Nahda ile koalisyon yapmayacaklarını ve muhalefette yer alacaklarını ifade etmiştir. Meclis seçimlerinde Nahda'nın ilk sırada yer alması beklenirken Karvi'nin partisi Tunus'un Karvi'nin seçimlerden ikinci parti olarak çıkması seçmen tercihlerinde farklı bir yönelimin olduğuna işaret

etmektedir. Bir yandan Nahda partisi seçimlerden oyların yüzde 17,5'ini alarak ilk parti olarak çıksa da, daha önceki seçimlerle kıyaslandığında oy ve milletvekili sayısında azalma olduğu görülmektedir.

Ayrıca daha önceki meclis seçimlerinde lider parti olarak çıkan Nidaa Tounes partisi 217 üyeli parlamentoda oyların sadece yüzde 2,5'ini alarak sadece bir milletvekili çıkarabilmiştir. Siyasi temsili artırmak için belirlenen yüzde 3 oranındaki seçim barajı ile seçim sonrası parlamento da çok kutuplu bir yapı söz konusu olmuştur. Daha önce Nahda lideri Raşid el-Gannuşi ve Bacı Kaid es-Sibsi arasında oluşturulan konsensüs odaklı yaklaşım ülkedeki demokratik yapının kurumsallaşması adına hayati rol oynamıştı. Ülkede hükümeti kuracak partinin, 109 milletvekilinden güvenoyu alması gerektiği ve meclis içerisindeki çok kutuplu yapı bir arada düşünüldüğünde bu konsensüs odaklı yaklaşımın sürdürülmesi konusunda endişelere sebep olmaktadır. Nahda ve Tunus'un kalbi partilerinin toplam milletvekili sayıları güvenoyu olmak için yeterli olmadığı düşünüldüğünde Nahda'nın mecliste yer alan parti ve bağımsız milletvekillerini ikna etme sürecinde takınacağı tutum, yeni dönemin nasıl şekilleneceğini belirlemede hayati bir rol oynayacaktır.

YENİLENEBİLİR ENERJİDE “OLAĞANÜSTÜ” BÜYÜME ÖNGÖRÜLÜYOR

Sefa ÖZTÜRK

Yenilenebilir enerjinin daha etkin kullanılması hava kalitesi ve iklim değişikliği gibi küresel meselelerde belirlenen hedeflere ulaşmak için önemli bir role sahip. Endüstri devriminden bu yana ekonominin çarklarını döndüren enerji ağırlıklı olarak fosil yakıtların kullanılmasıyla elde edildi. Bu yakıtların yanmasıyla ortaya çıkan gazlar atmosferin çeşitli tabakalarında değişimlere yol açarak küresel iklim değişikliği ve sınıraşan hava kirliliği gibi uluslararası anlaşmalarla düzenlenen sorunlara sebep oldu. Bu sorunlarla mücadelede enerjinin çevresel değişim yaratmayacak biçimde elde edilmesi önemli bir role sahip. Yenilenebilir enerji kaynaklarının ekonomi içerisindeki payı, çevresel değişime sebep olan fosil yakıtlara bağımlılığın ne düzeyde olduğunun önemli bir göstergesi.

Bu kapsamda Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) Ekim 2019 raporuna göre yenilenebilir enerji piyasasının önümüzdeki 5 yılda “olağanüstü” düzeyde büyümesi bekleniyor. Rapora göre evlere, ticari ve endüstriyel binalara güneş paneli sistemlerinin kurulması önümüzdeki 5 yılda daha da hızlanacak. Rapor dünyanın toplam yenilenebilir enerji kapasitesinin 2019 ile 2024 yılları arasında yüzde 50 büyüyeceğini öngörüyor. Azalan maliyetler ve hükümetlerin siyasa yönelimleriyle desteklenen bu artış 1200 gigawatt büyüklüğünde ve bu da ABD'nin mevcut enerji kapasitesine denk bir değere işaret ediyor. Yenilenebilir enerjide öngörülen bu büyümenin %60'ını güneş enerjisi

oluşturuyor. Toplam enerji kapasitesi içerisinde yenilenebilir enerjinin oranı ise %26'dan 2024'te %30'a çıkması öngörülüyor.

Ticari ve endüstriyel kullanım güneş enerjisine artan talebin ağırlığını oluşturuyor. Panellerin yıllara göre azalan maliyetine paralel olarak bir yatırım olarak sistemlerin kurulum maliyeti azalırken, enerji talebi arttıkça elektrik fatura giderlerinden daha fazla tasarruf edilebiliyor. Böylelikle güneş enerjisi ticari ve endüstriyel kullanımda giderek daha karlı hale geliyor. Aynı süreç ev kullanımı için de geçerli, 2024'e kadar ev kullanımının da ikiye katlanarak 100 milyona ulaşması bekleniyor. Zira IEA raporunun öngörülerine göre 2024'te sistem kurulum maliyetlerinin %15 ile %35 düzeyinde azalması bekleniyor.

AVRUPA BİRLİĞİ BATI BALKANLARI GÖZDEN ÇIKARIYOR MU?

Abdullah Muhsin YILDIZ

Avrupa Birliği'nin (AB) 2004 yılındaki beşinci büyümesinde 10 ülke, 2007 yılındaki altıncı büyümesinde 2 ülke ve 2013 yılındaki son büyümesinde Hırvatistan üyeliğe kabul edilmişti. Bu genişlemelerle AB, Baltık Denizi, Akdeniz ve Orta ve Doğu Avrupa'dan sonra Batı Balkanlar'dan da üye kabul ederek, birliğin siyasi nüfuzunu söz konusu jeostratejik bölgelere genişletmişti. Bununla birlikte, AB'nin genişlemesi Hırvatistan'ın resmen üye ülke statüsünü aldığı 2013 yılından beri duraklamıştır. Geçtiğimiz günlerde Brüksel'de yapılan AB Liderler Zirvesi'ne kadar, tam üyelik müzakerelerine başlamaya aday iki devlet, Batı Balkanlar'dan Arnavutluk ve Kuzey Makedonya olarak öne çıkmaktaydı.

Bu iki ülkeden özellikle Kuzey Makedonya, son üç yılda AB ile tam üyelik müzakerelerinin başlaması için hem iç siyasetinde hem de dış siyasetinde büyük sınavlar verdi. 2016 yılında yapılan genel seçimlerden zaferle çıkan Sosyal Demokrat Parti (SDSM) AB yönündeki reformlara hız kazandırarak, devleti dış politikada Avrupa-Atlantik eksenine yerleştirmeye çalıştı. SDSM koalisyon hükümetinin ilk iki senesinde ülkedeki etnisitelere yönelik alınan kararlar, meclisin milliyetçilerce basılması ve cumhurbaşkanı vetosuna rağmen, ikinci defa meclisten geçerek

yürürlüğe girdi. Bu dönemde Makedonya Cumhuriyeti AB üyeliği önündeki en büyük engeli olan Yunan vetosunu kaldırmak için müzakerelere başladı. Zoran Zaev liderliğindeki SDSM koalisyon hükümeti büyük bir siyasi risk alarak, müzakerelerde Yunanlarla anlaşta ve devletin ismini Prespa Antlaşmasıyla Kuzey Makedonya olmasını kabul etti. 2019 yılı Mayıs ayında yapılan son cumhurbaşkanlığı seçimlerini de Arnavutların desteğiyle SDSM adayı Stevo Pendarovski'nin kazanması, Makedonya halkının Avrupa-Atlantik eksenine önemli oranda ikna edildiğini göstermekteydi.

Batı Balkanlar'da Avrupalılaşıma süreci hızlanması neticesinde, Makedonya'nın bu ay içinde gerçekleşen AB Zirvesi'nden beklentisi tam üyelik sürecinin başlaması için kesin tarih alınmasıydı. Ancak zirvede beklenmedik bir Fransız vetosuyla karşılaşıldı. Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron tarafından genişleme süreci mekanizmalarında reform yapılması önerildi. Alman Şansölyesi Angela Merkel'in, bu açıklamayı benimsemiş görünmemesi, bu iki devletin birliğe katılım süreci için uzun pazarlıkların süreceğine işaret etmektedir. Yunanistan'da son seçimlerde Prespa Antlaşması'nı imzalayan Aleksis Çıpras'ın iktidardan düşmesi ve milliyetçi eğilimli Kiryakos

Miçotakis yönetiminin Prespa Antlaşmasının uygulamasından ödün verme planları da Fransız vetosunun ardındaki görünmeyen Yunanistan etkisi olabilir.

AB'ye katılım müzakereleri için tarih alınamaması başarısızlığının ardından SDSM lideri Zaev, erken genel seçim ilan ederken, Kuzey Makedonya'da yeni seçimlerin 2020 yılının Nisan ayında yapılması planlanmaktadır. Zaev hükümetinin sonunu getiren başarısız AB müzakerelerine karşın, söz konusu hükümetin önemli bir kazanımı da oldu. NATO'nun Batı Balkanlar'daki genişleme sürecinde 2017 yılında üye olarak kabul edilen Karadağ'dan sonra, Kuzey Makedonya'nın da NATO'ya üyelik süreci tamamlanmak üzeredir.

4

Önümüzdeki süreçte Batı Balkanlar'la yakın komşuluk ilişkileri olan İtalya'nın Fransa, Hollanda

ve Danimarka'yı ikna etme sürecinin başlaması beklenmektedir. AB liderleri 2020 yılının Mayıs ayında Batı Balkanlar genişlemesiyle ilgili tekrar bir araya gelmeyi planlamaktadırlar. Ancak bu tarih, Makedonya siyaseti için Nisan'daki genel seçimler sebebiyle oldukça geç görünmektedir. Suriye İç Savaşı'na olan müdahalesinin önemli safhalarını geride bırakan Rusya Balkanlar'a yönelerek, 2020 seçimlerinde olası bir milliyetçi parti zaferiyle Makedonya üzerinde siyasi nüfuzunu yeniden kurabilir. Kuzey Makedonya'nın NATO'ya üyeliği, Rusya'nın Balkanlar'a geri dönüşünün önünde bir engel oluşturmamaktadır. Suriye krizinin çözülmesi halinde, son dönemde Sırbistan'la siyasi ve ekonomik ilişkilerini geliştiren Türkiye de bölgedeki siyasi boşluğu doldurabilir.

Soldan Sağa: Kuzey Makedonya Cumhuriyeti, Avrupa Birliği ve Arnavutluk Cumhuriyeti resmi bayrakları

Yalova Üniversitesi Çınarcık Yolu üzeri 2.Km Rektörlük

Binası Kat:1 No:12 YALOVA/Merkez 77200

E-POSTA

yucam@yalova.edu.tr